

بستر سازی اندیشه‌های تشیع در نیشابور و پیوند با محوریت آل زبارة

www.ketab.ir

نگارندگان

سپیده خسروانی

دکتر سیده سوسن فخرایی

سرشناسه: خسروانی، سپیده، ۱۳۶۱.

عنوان و نام پدیدآور: بسترسازی اندیشه‌های تشیع در نیشابور و بیهق با محوریت آل زباره/ نگارنده: سپیده خسروانی، سوسن فخرایی

مشخصات نشر: همدان، روزاندیش: ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۱۲۹ص: جدول

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۸-۲۹۸-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه

یادداشت: نمایه

موضوع: آل زباره

موضوع: Zabarah family

موضوع: شیعه - ایران - نیشابور - تاریخ

Shiah - Iran - Nishabur - History: موضوع

موضوع: شیعه - عقاید - تاریخ

Shiah - Doctrines - History: موضوع

موضوع: شیعه - عقاید - قرن ۷-۳ ق.

Shiah - Doctrines - 9-13th centuries: موضوع

موضوع: نیشابور - تاریخ

Nishabur (Iran) - History: موضوع

شناسه افزوده: فخرایی، سپیده سوسن، ۱۳۴۲-

رده‌بندی کنگره: DSR۷۲

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۹۸

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۶۹۶۱۱

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

روزاندیش

فروشگاه و دفتر انتشارات: همدان میدان جهاد ابتدای خیابان جهاد طبقه زیرین ساختمان خجسته

مدیر مسئول: رضا قمریان شماره تماس: ۰۸۱۳۸۲۲۱۰۲۸ - ۰۹۱۸۱۱۱۱۸۷۶

پست الکترونیکی: roozbook578@gmail.com

عنوان: بسترسازی اندیشه‌های تشیع در نیشابور و بیهق با محوریت آل زباره

مؤلفان: سپیده خسروانی، دکتر سپیده سوسن فخرایی

ناشر: روزاندیش

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۸-۲۹۸-۴

تیراژ: ۱۰۰۰

قطع: وزیری

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱۱	پیش گفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۵	فصل اول: بررسی و نقد منابع.....
۱۶	منابع تاریخی (تواریخ عمومی).....
۱۸	تواریخ محلی.....
۱۹	منابع جغرافیایی.....
۲۱	منابع رجالی.....
۲۲	منابع کلامی.....
۲۲	منابع فقه سیاسی (احکام سلطانی).....
۲۳	منابع انساب.....
۲۹	فصل دوم: سابقه تاریخی ورود بنی زبارة به نیشابور.....
۳۰	مهاجرت از طبرستان.....
۳۱	تغییر مذهب به شیعه امامیه (اثنی عشری).....
۳۶	منصب نقابت.....
۴۴	دلایل مهاجرت به بیهق.....
۵۱	فصل سوم: روند تحول اندیشه‌های شیعه در نیشابور و بیهق.....
۵۲	فتح نیشابور توسط مسلمانان و حضور تابعین در نیشابور.....
۵۳	ارتباط شیعیان نیشابور با ائمه از طریق ارسال وجوهات شرعی.....
۵۵	تلاش امام رضا(ع) در معرفی جایگاه معصومین.....
۵۷	حضور راویان حدیث و شاگردان ائمه در نیشابور.....

توسعه اقتصادی - علمی و فرهنگی نیشابور در قرن سوم هجری.....	۶۱
ترکیب جمعیت مذهبی نیشابور (شیعه و سنی) از قرن ۳.....	۶۴
دلایل گسترش تمایلات تشیع در بیهق.....	۶۶
ارتباط مردم بیهق با ائمه و صحابه پیامبر (خاندان قنبر).....	۶۶
حمایت مردم از قیام یحیی بن زید و گسترش تمایلات شیعی.....	۶۸
حضور سادات در بیهق.....	۶۹

فصل چهارم: سیاست‌های مذهبی حکومت‌های شرق ایران از قرن سوم تا هفتم

هجری قمری ۷۱

شرایط سیاسی - مذهبی در دوران طاهریان و صفاریان.....	۷۲
وضعیت متغیر شیعیان در دوره سامانیان.....	۷۶
سخت‌گیری بر شیعیان در حکومت غزنویان.....	۷۹
اقدامات شیعیان در دوران سلجوقیان.....	۸۱
سیاست‌های مذهبی خوارزمشاهیان.....	۸۵

فصل پنجم: تأثیر نقبای بنی زبارة در رواج اندیشه‌های تشیع ۸۹

مشارکت در فعالیت‌های سیاسی با رنگ دین و مذهب.....	۹۰
نقیب و تعهدات سیاسی - مذهبی و اجتماعی.....	۹۰
منشور تقلید نقابت سادات.....	۹۳
محبوبت خاندان زبارة و خیل کثیر بیعت کنندگان نیشابور.....	۹۷
اقدامات سیاسی ابومحمد یحیی زبارة برای جذب امیر نوح سامانی.....	۱۰۳
رهبری سیاسی علویان در درگیری‌های فرقه ای و مقابله با غزان در سبزوار.....	۱۰۵
نقش عقیدتی - دینی نقبای زبارة.....	۱۰۹
برپایی محافل درس و مراوده با علمای شیعی.....	۱۰۹

- ۱۱۳.....حمایت از علمای مهاجر شیعی و جذب سادات و علویان
- ۱۲۳.....حضور علما و شعرای زبیری در ضمن فعالیت نقباء
- ۱۲۷.....فعالیت‌های اجتماعی نقبای زبیری
- ۱۳۲.....رهبری علویان در درگیری‌های فرقه‌ای در بیهق (شیعیان و شافعی مذهبیان)
- ۱۳۸.....فهرست منابع و مآخذ
- ۱۴۳.....پایان نامه و مقاله
- ۱۴۴.....نمایه نام اشخاص
- ۱۴۶.....نمایه فرقه‌ها - سلسله‌ها و خاندان‌ها
- ۱۴۸.....نمایه جاها

پیش گفتار

بررسی خط سیر رشد اندیشه‌های تشیع امامیه در خراسان با محوریت نیشابور و بیهق با دشواری‌های جدی روبرو بوده است. از جمله‌ی این دشواری‌ها می‌توان به کمبود منابع اصلی، انقطاع گزارشات و نظریات مختلف در نوشته‌های مورخان مسلمان اشاره نمود. افزون بر این بسیاری از مورخان معاصر، جذب تدریجی مردم خراسان به تشیع از قرن سوم هجری به بعد را آن گونه که خود خواسته‌اند بررسی کرده‌اند.

علویان حسینی بنی زبارة با حضور در نیشابور و بیهق و انتصابشان به مقام مهم «نقابت» تأثیری مهم و طولانی در گسترش تشیع در خراسان داشتند. نقبای بنی‌زبارة با نظارت بر امور زندگی سادات، آشنایی با آثار «فضل بن شاذان نیشابوری» و شرکت در کلاس درس «علی بن قتیبه» به تدریج از شیعه‌ی زیدیه به شیعه امامیه تغییر مذهب دادند و سپس توانستند با ریاست بر امور علویان و انتخاب راهکارهای تبلیغی مؤثر و مستمر، در مسیر رشد تدریجی تشیع گام بردارند.

اهمیت این موارد و عدم وجود منبع مطالعاتی، نگارنده را بر آن داشت تا با حفظ بی‌طرفی از نقش خانواده‌ی (بنی زبارة) در خراسان طی قرون سوم تا هفتم هجری قمری بررسی نوینی انجام دهد. نگارنده امیدوار است این کتاب بر جنبه‌های تاریک گسترش اندیشه‌های تشیع پرتوی بیفکند و راهگشای پژوهشگران دیگر در این زمینه باشد.

اساس این کتاب بر پایان نامه‌ای استوار است که به نام «بررسی نقش نقبای بنی زبارة در اشاعه و رشد اندیشه‌های شیعی در نیشابور و بیهق» به راهنمایی دکتر سوبح فخرایی که توسط اینجانب در مرداد ۱۳۹۲ در دانشگاه پیام نور واحد جنوب تهران برای اخذ درجه کارشناسی ارشد دفاع شده است.

سپیده خسروانی